

Menningarstova setast á stovn

Skal vera grundarlag undir eini víðari útbygging av ídnaðinum í Føroyum

Skal føroyski ídnaðurin hava somu møguleikar sum grannalond okkara er neyðugt at seta á stovn eina Menningarstovu. Henda stova skal m.a. virka fyri øktum virkismøguleikum og skráseta allar lániumsóknir til almennar grunnar viðvikjandi ídnaðarvirkjum.

Hetta er ein av niðurstøðunum hjá hevur gjørt eitt álit um føroyska ídnaðin

Føroya landsstýri gjørdi seint í sumri 1977 av at seta eina starvsnevnd til at kanna viðurskiptini hjá ídnaðinum í Føroyum.

Viðurskiptini hjá føroyska ídnaðinum hava ikki verið serstakliga kannað, síðani Menningargrunnurin varð settur á stovn í 1973, og ynskti landsstýrið nú at fáa eitt yvirflit yvir, hvussu tey tiltøk, ið gjørd vóru, høvdu ávirkað ídnaðarmeningina, og í hvønn mun tey tiltøk, ið framd vórðu, tykjust hollur stuðul undir framtíðar menning og útbygging av føroyska ídnaðinum ella um neyðugt var við broytingum og tillagingum til tess at stímbra ídnaðarútbyggingina.

Vinnulívið við

Til at vera bindilið millum starvsnevndina og ídnaðin varð vald ein umboðsnevnd fyri vinnulívið, sum skuldi tryggja, at starvsnevndin fekk tað tilfar og vegleiðingar, sum tørvur varð á.

Tey málsoki, starvsnevndini vórðu álegd at viðgera, vóru:

1. Skráseting/virkistelján.
2. Landsyvirflit yvir ídnaðarútbyggingina og tilmæli um ábøtur til møgular skeivleikar í útbyggingini.
3. Viðgerð av tí skipan, sum ídnaðurin arbeiðir undir í dag og tilmæli um møgular ábøtur.
4. Viðgerð av figgjarviðurskiptunum hjá ídnaðinum og tilmæli um møgular ábøtur og samskipan av figgjanini, har dentur eisini verður lagdur á eina metan av tørvandi stuðuli til útbyggingar.

Viðmerkt varð, at kanningin ikki skuldi fevna um vanlig fiskavirki og skipafiggjan.

Landsstýrið helt tað vera gagnligt við eina lýsing av umstøðunum hjá ídnaðinum, serstakliga viðvikjandi figgjan og útbygging til tess at fáa eitt grundarlag til at meta um, hvørjar leiðir ið gongdar vóru til at menna føroysk-

an ídnað. Málið var meira átroðkandi enn áður, tí nú var greitt, at fiskivinnan fór at verða skerd á ávisum leiðum, og ið var nágreiniliga at meta um ta ávirkan, henda skerjing fer at hava á tað føroyska samfelagið. Sum stóði undir eini metan av ídnaðarútbyggingini varð neyðugt við eini skrásetan og virkistelján, og álegði landsstýrið starvsnevndini at skipa fyri, at hetta arbeiðið varð gjørt skjótast gjørligt.

Landsstýrið ynskti eisini, at viðgerðin av figgjanini skuldi umfata møguleikarnar fyri og tørvn á eini factoring-skipan sum part av rakstrarfiggjanini til ídnaðin.

Nevndir

Í starvsnevndina valdi landsstýrið: Tórmóð Dahl, ídnaðarráðgevara, Guttorm Djurhuus, verkfrøðing, Trygva Johansen, fulltrúi, Arna K. Olsen, statsaut. grannskoðara, Olaf Olsen, stjóra.

Nevndin varð skipað við Arna K. Olsen sum formanni og Guttormi Djurhuus sum skrivara.

Umboðsnevndin var umboðað av hesum feløgum og stovnum:

Føroya Handilsskúli, Føroya Arbeiðarafelag, Havnar Arbeiðsmannafelag, Teknisk Skúlin í Tórshavn, Teknisk Skúlin í Klaksvík, Bóndafelagið, Føroya Ídnaðarfelag, Føroya Handverksmeistarafelag, Føroya Handverksmeistarafelag, Føroya Handverksmeistarafelag, Klaksvíkar Arbeiðsmannafelag.

Trivnað og menning

Í álitinum verður sagt, at ídnaðarútbyggingin eigur at vera eitt lið í at skapa trivnað og menning, og tí ikki bert ein táttur, ið skal takast upp, tí vinnumøguleikarnir á havinum verða skerd. Ídnaðarmeningin hendir valla av sær sjálvari, men krevur almennan stuðul.

Víst verður eisini á, at skal tilgongdin av ar-

beiðsmegi og kapitali til ídnaðin økjast, má tilgongdin til aðrar vinnur gerast tilsvareandi minni. Tó kann nakað av tilgongdini av kapitali innflytast, men bæði at innflyta arbeiðsmegi og kapital er óskýsam.

Ein skýsamur ídnaðarpolitikkur eigur fyrst og fremst at umfata meginreglur fyri stuðulsleiðir, men eigur samstundis at gera møguleika fyri serligum almennum stuðli í serstøkum fornum, t.d. fyri at tryggja eina skýsama bygdamenning. Tann stuðul, sum vinnan fær í øðrum londum, m.a. í út-

so er, at tann figgjarorka, sum er, kann kanalisera til ídnaðin.

Vert er at leggja til merkis, at sum stóðan er í dag, tæna ilogur á landi samfeligins áhugamálum betur enn ilogur í skipum, um so er, at dentur verður lagdur á yrkisvalmøguleikar, sparing av orku og betri nýtslu av tóka peninginum til ilogur. Skal ein ídnaðarútbygging fremjast, eiga toll- og arbeiðsmarknaðarviðurskiptini at verða lagað eftir tí tørv, útbyggingin krevur.

Úrslitið av tí skráseting og virkistelján, ið gjørd

ernes Realkredit yvirtekur grundfiggjanina av hesum virkjum.

Ansast má eftir, at Ídnaðargrunnurin og Menningargrunnurin fáa útvegað nóg mikið av peningi til at nøkta tann figgjarliga tørvn, ið tykist at vera. Víst verður á, at trupult er hjá nýstovnaðum virkjum at fáa rakstrarfiggjan, og er tað helst neyðugt við broytingum í Menningargrunnum hesum viðvikjandi.

Mælt verður eisini til at kanna møguleikarnar hjá Menningargrunnum at umsita eina »factoringskipan«, tí grundarlag

mælt til at lækka hesi krav. Mælt verður í staðin til at geva Menningargrunnum heimild í serstøkum fornum at seta eiginpening í smærri virkir upp til 45% afutur tí eiginpeningi, ið kravdur verður av stovnarunum, soleiðis at virkið kann keypa henda eiginpening aftur eftir nærri ásettum reglum.

Hildið verður, at spari-kassalógin fyri Føroyar átti at verið broytt soleiðis, at teir møguleikar, ið grunnarnir hjá donskum sparikassunum geva, eisini koma at vera til staðar fyri Føroyar. Mælt verður eisini til, at tap av partabrevum og kammanditpørtum kunnu dragast frá skattskyldugu inntøkuni.

Menningarstova

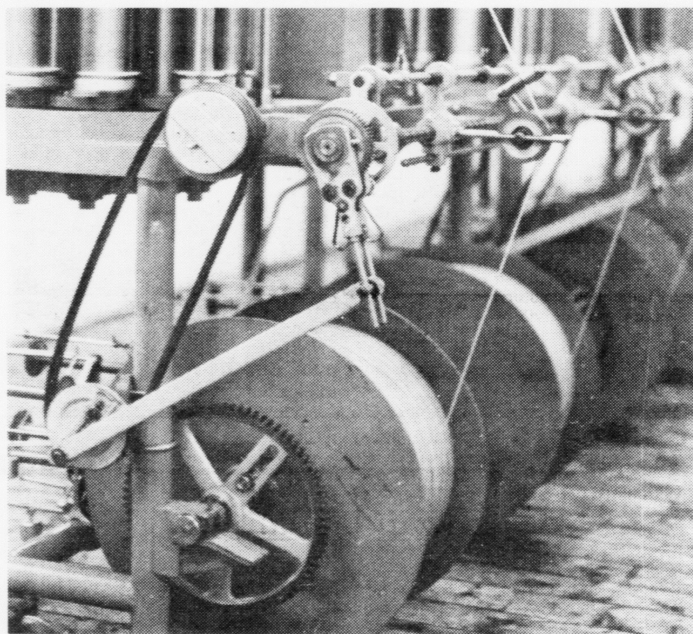
Síðani kemur nevndin eisini inn á almennu umsitingina viðvikjandi ídnaðarmálum. Her verður tilmæli gjørt um, at virki Búskaparráðsins »at virka fyri øktum virkismøguleikum« verður flutt til eina nýggja Menningarstovu, og at Búskaparráðið framyvir bert skal geva tilmæli í serstøkum málum (sjá reglugerð, grein 3). Annars verða hesi ummælið gjørd av Menningarstovuni, sum eisini skal skráseta allar lániumsóknir til almennar grunnar viðvikjandi ídnaðarvirkjum.

Um virki Ídnaðarstovunnar og tørvn fyri ráðgeving verður víst á, at tørvurin fyri ráðgeving er stórur, og at Ídnaðarfelagnum — helst ikki kann nøkta tørvn fyri ráðgeving viðvikjandi nýggjum virkshugsotum, og mælt verður tí til at seta á stovn eina Menningarstovu sum grundarlag undir eini víðari ídnaðarútbygging. Víst verður til, at øll grannalond okkara hava Menningarstovur.

Skal føroyski ídnaðurin hava somu møguleikar sum grannalond okkara, er neyðugt at seta á stovn hesa stovu. Ídnaðarstovnan skal so framyvir nøkta áhugamál Ídnaðarfelagsins burturav.

Søla

Søla og marknaðarføring verða eisini nágreiniliga viðgjørd í álitinum. So torført tað í nógvum fornum tykist hava gingið føroyskum ídnaðarvirkjum at komið inn á heima-

Menningarstova setast á stovn fyri at fáa ídnaðarhjólina at mala av álvara

jaðarabýum, ger tað eisini neyðugt at geva føroysku vinnuni kappingarfor.

Fyritreytir

Um fyritreytirnar fyri ídnaðarútbygging verður víst á, at ein ídnaðarútbygging krevur væl útbúgvio fólk og fysiska planlegging av basisilögum. Víst verður eisini á, at ráevni og orka eru tørvandi fyritreytir, tá talan er um menning av ídnaði í Føroyum, og at tað hvat marknaðarviðurskiptunum viðvikur er so hátt, at trupult er at finna virkisgreinar, sum eru kappingarfor útfeir.

Figgjarliga grundarlagið harafturimóti fyri menning av ídnaðinum tykist rættiliga gott, um

varð, visir, at ójavni er í útbyggingini, og av størkjum eru tað bert Klaksvík, Suðureysturoy og Suðurstreym, ið hava ídnað av týðningi. Eisini sæst, at valmøguleikarnir til ymisk arbeiði eru litlir, men er hetta serstakliga sjónsamt viðvikjandi arbeiði til kvinnur.

Figgjan

Nevndin viðger eisini figgjararmøguleikarnar fyri ídnaðin. Víst verður á, at møguleikarnir fyri figgjan (stuðuli og lán) eru rúm, eisini samanborið við grannalond okkara. Tó eru møguleikarnir fyri at útvega góða l. prioritetsfiggjan til flakavirki ikki teir bestu, og mælt verður til at umhugsast, at Færo-

tykist ikki at vera fyri einum føroyskum »factoringsfelag«, sum kann bera seg.

Skattur

Skattaviðurskiptini hjá føroyska ídnaðinum eru eisini viðgjørd í álitinum. Mælt verður til at gera broytingar í fyrsta lagi fyri at javnstilla skattningina her á landi við skattningina í grannalondum okkara, í øðrum lagi fyri at javnstilla skattningina av ilögnum í ídnaði við skattningina av ilögum í skip.

Nomið verður eisini við tørvn á eiginpeningi og krøvini til eiginpening. Hóast trupult tykist at vera at útvega eiginpening, verður í álitinum ikki